

Professors contra el V Centenari

La celebració del V Centenari ha provocat que grups d'ensenyants es reunisquen per protestar contra l'esdeveniment i per demanar una revisió dels textos pedagògics. Antonio Flores, un dels integrants de la Comissió contra la Celebració del V Centenari, ens explica les seues intencions.

Tradicionalment, el segle XVI obre per als historiadors occidentals el període de la història moderna, una renovació econòmica d'Europa que comença al final del segle XV amb el descobriment del "Nou Món" i que posa de manifest els principals factors positius que continuen actuant sobre el vell continent durant els segles següents. Les poblacions indígenes americanes continuen lluitant, després de 500 anys, per la seua supervivència i el reconeixement dels seus valors, uns valors que han estat minats per la civilització occidental, atesa la seua superioritat econòmica, tècnica i militar. Aquesta és, potser, la part de la història menys coneguda d'una colonització que el 1992 s'encarregarà de celebrar en gran, i la part de la història que mai no s'ha estudiat en profunditat als centres d'ensenyament.

Els docents de la Comissió contra la Celebració del V Centenari (CCCVC) han realitzat diverses jornades d'àmbit estatal, on han posat de manifest la necessitat d'una revisió històrica del Descobrimient. El propòsit és aportar i coordinar la recerca de materials de treball per poder explicar als centres educatius "el que passà abans del 12 d'octubre de 1492" i donar una visió de les civilitzacions d'Amèrica "abans de la invasió i l'impacte que causà l'acció civilitzadora". Per als docents del CCCVC, els llibres de text que actualment s'estudien als centres d'ensenyament contenen versions parcials i interessades de la història del "descobrimient". Antonio Flores

És necessària la revisió històrica del descobrimient.

ARXIU

ens explica en profunditat els objectius de la comissió de docents de la qual és membre.

—*En quina mesura considera que els llibres de text actuals contenen versions interessades de la història del descobrimient?*

—Hi hauria una primera qüestió que cal aclarir. Un fet que molta gent de la matèixa Amèrica Llatina ha destacat en diverses ocasions —i jo crec que amb molta raó— i és el fet d'anomenar uns episodis concrets com el "descobrimient d'Amèrica". Això, ja per si mateix, implica una valoració interessada, és una valoració feta des de la perspectiva d'Europa. Evidentment, per als

americans, Amèrica no es descobrí el 1492. Amèrica existia ja, ells hi vivien i sempre hi havien viscut. Això podria ser una primera mostra.

—*No són vàlids, doncs, els llibres actuals que tots hem estudiat.*

—Dels llibres actuals s'ha eliminat la càrrega ideològica més evident que hi havia en els llibres de text de l'època franquista, que era fins i tot racista, i jo en diria feixista, sense més. Però es continua mantenint un discurs que elimina, pensant en l'ensenyament, tot el que de barbàrie hi hagué en aquells fets històrics. Es tendeix a presentar els conquistadors com els protagonistis-

tes, els herois. És una visió quasi exclusivament europea. La revisió històrica, per tant, és necessària.

—*Però no veu res de positiu en el descobrimient? Es parla d'una nova economia mundial, del contacte i coneixement d'altres cultures...*

—No és que nosaltres tinguem voluntat d'entrebancar res, però és que allò de positiu o negatiu depèn molt de la postura que un adopte. No és possible parlar de fets positius o negatius, ¿Per a qui? seria la pregunta adequada. D'entrada, aquella empresa té uns objectius reals que no són lícits des del nostre punt de vista. Si hi hagué alguna cosa positiva, jo,

en aquests moments, sincerament no sabria destacar què.

—*Però la versió oficial és una altra.*

—La versió oficial sosté que amb "aquells fets" el que es va aconseguir fou integrar el conjunt de l'Amèrica Llatina en allò que, a partir d'aquell moment, fou una economia de

superioritat sobre d'altra. La idea que els espanyols trobaren a Amèrica una tribu de salvatges és vexatòria, perquè se suposa que encara avui són salvatges i, en qualsevol cas, seria mentida.

—*Aleshores ¿Què creu que la societat estatal es proposa celebrar al 92?*

Ha aparegut en alguns mitjans de comunicació, encara que de forma molt escarida, que durant l'últim viatge dels reis d'Espanya a Llatinoamèrica es repetiren les manifestacions en contra, manifestacions reprimides amb bastant duresa per la policia. En alguns casos, ni tan sols se'ls va

celebració alternativa?

—No una celebració, el mateix caràcter dels fets fa impossible una cosa així. No pretenem donar-li molta importància a la paraula, però també volem que se'ns entenga. El problema no és tant de denominació, però és cert que quan s'utilitza una paraula tan sagnant com aquesta hem d'alçar una mica la veu. Fins i tot la mateixa campanya oficial del V Centenari va utilitzar en un primer moment la paraula celebració, però a causa de les crítiques que els arribaren des de sectors molt diversos, tant d'ací com de l'Amèrica Llatina, hagueren de canviar l'enfocament de l'assumpte cap a la trobada entre dos móns.

Nosaltres el que proposem és la celebració d'una sèrie d'actes, d'ací a l'octubre del 92, en els quals intentarem donar una versió clarament alternativa de la història i explicar també la situació actual de l'Amèrica Llatina, una situació que és producte d'aquells fets històrics i que cal parar-se a explicar quan parlem del V Centenari. Pensem que, a la fi, allò que es pretén amb tota aquesta celebració és convalidar una actitud: mantenir les mateixes relacions entre el primer món i l'Amèrica Llatina, continuar basant-se en la mateixa filosofia de sempre, és a dir, aprofitant-se i expoliar al feble.

—*També el Vaticà ha estat criticat per la seua postura en aquesta celebració.*

—Sí, i no cal oblidar que aquestes crítiques han vingut des de dins, des de sectors de l'església oposats a la postura de la jerarquia catòlica. Es sabut que, afortunadament, dins l'església hi ha representats molts sectors, com ara l'església popular i aquella que recull la teologia de l'alliberament. Nosaltres ens identifiquem amb les crítiques que aquests dos sectors han llançat sobre la postura de la seua jerarquia, i no tenim res més a dir.

Rosa Brines

Hi ha col·lectius a Amèrica Llatina que no tenen res a celebrar amb el V Centenari.

ARXIU

caràcter mundial. Evidentment això fou possible per a Europa. Per a Amèrica Llatina fou, a tots els efectes, tremendament perjudicial.

—*¿Com valoraria el nivell de les cultures precolombianes?*

—Jutjar les cultures és un paper que no vull arregar-me. El que sí que m'atreveria a dir és que és relativament conegut que, a l'Amèrica Llatina, algunes cultures destacaven pel seu nivell d'organització, abast científic, etc. Evidentment no es pot parlar de civilitzacions superiors, però és que novament sorgeix el problema de qui estableix l'ordre de valors que atorga a una civilització la

—L'únic propòsit de tot aquest immens embull anomenat V Centenari no és cobrir les vergonyes de la història. Evidentment hi ha més. És bastant conegut, per exemple, que la societat estatal V Centenari envia a totes les empreses que ho sol·liciten uns fulls que expliquen els avantatges, per exemple, d'invertir en Amèrica Llatina. Es tracta de posar el segell del V Centenari a qualsevol inversió de les empreses.

—*Tampoc ho celebren tots a Amèrica Llatina...*

—Sí, i això és poc conegut a l'estat espanyol, de nou em sembla que de forma interessada.

permetre acostar-se a les zones per on anava a passar la comitiva oficial amb els reis. En la seua majoria, representaven associacions indígenes, com és el cas de Bolívia, de Xile, etc.

En concret, el departament de societat espanyola del V Centenari encarregat dels temes indígenes consultà a les organitzacions indígenes la seua opinió sobre la celebració. La majoria d'aquestes organitzacions contestaren que els semblava indigne, ja que ells, atès el seu passat i patint encara la mateixa situació en l'actualitat no tenien res a celebrar.

—*¿Proposarien vostès una*